

STIMA DE SINE, PERFORMANȚE ȘCOLARE ȘI INTEGRAREA SOCIALĂ LA COPII CU ADHD*

SELF ESTEEM, SCHOOL PERFORMANCE AND SOCIAL INTEGRATION OF THE CHILDREN WITH ADHD*

Luminița Ageu¹, Miriana Vrăjitoriu¹, Tiberiu Mircea¹

REZUMAT

Introducere. Tulburarea hiperkinetică cu deficit de atenție este una dintre cele mai frecvente afecțiuni comportamentale întâlnite la copii și adolescenți pentru care părinții solicită asistență de specialitate; ei creează probleme în mediile în care își desfășoară activitatea și în societate în general. Etiologia tulburării hiperkinetice este plurifactorială fiind implicați factori genetici și psihosociali.

Scopul lucrării. Prin această lucrare dorim să evaluăm integrarea socială, performanțele școlare și stima de sine a copiilor cu ADHD, aflați în evidența Clinicii de Psihiatrie și Neurologie pentru copii și adolescenți Timișoara.

Material și metodă. Au fost luați în studiu copii și adolescenți cu vârste cuprinse între 6-17 ani, aflați în evidența Clinicii de Psihiatrie și Neurologie pentru copii și adolescenți Timișoara. Evaluarea integrării sociale, performanței școlare și stimei de sine a copiilor cu ADHD s-a făcut pe baza fișelor de consultații, anamneza și a chestionarului 'Child health profile'.

Rezultate și concluzii. Copiii cu ADHD au dificultăți în a-și face prieteni și a respecta regulile sociale. Datorită impulsivității lor, sunt mai predispuși să facă accidente sau să fie victime a accidentelor. În ceea ce privește activitatea școlară rezultatele sunt mediocre datorită deficitului de atenție. Stima de sine este de asemenea mai scăzută la copii cu ADHD.

Cuvinte cheie: ADHD, stima de sine, performanțe școlare, integrare socială

ABSTRACT

Introduction. ADHD is one of the most common behavioral disorder that can be diagnosed in childhood and adolescence, for which parents require medical assistance; this children have problems in environment and in society. The etiology of ADHD is plurifactorial; there are involved genetical, biological and psychosocial factors.

Objectives. By this study we wish to estimate social integration, school performance and self esteem of children with ADHD, evaluated in Pediatrics Psychiatry from Timisoara.

Material and method. The study was focused on children and adolescents between 6 and 17 years old, with ADHD, evaluated in Pediatrics Psychiatry Clinic from Timișoara. The evaluation of social integration, school performance and self esteem of children with ADHD was assessed basing on the medical charts, medical case history, family pathological background and questionnaire „Child health profile”.

Results and conclusions. Children with ADHD have difficulties making friends and to respect social rules. Because of their impulsivity they are predisposed to have accidents or to be victims. About school performance, the results are mediocre because of their attention deficit. Self esteem is also lower to the children with ADHD.

Key words: ADHD, self esteem, school performance, social integration.

¹ Clinica de Psihiatrie și Neurologie pentru Copii și Adolescenți Timișoara

Adresă corespondență:
Luminița Ageu
Clinica de Psihiatrie și Neurologie pentru Copii și Adolescenți
str. Corbului nr. 7, c.p. 300239, Timișoara

* Lucrare prezentată la Congresul X al SNPCAR Timișoara
(23-26 septembrie 2009).

INTRODUCERE

Este normal pentru copii să fie activi, energici și exuberanți, să treacă de o acțiune la alta, să exploreze mediul înconjurător și fanteziile lor și să acționeze fără să se gândească prea mult, să reacționeze impulsiv la evenimentele care se întâmplă în jurul lor, evidențiindu-se cu ușurință reacțiile lor emoționale. Dar când copiii manifestă un nivel de activitate care este în exces față de grupul lor de vârstă, când nu sunt capabili să-și mențină atenția, interesul sau persistența la fel ca și colegii lor în efectuarea sarcinilor, a obiectivelor pe termen lung sau sarcinilor atribuite acestora de către alții, sau când stima lor de sine se situează cu mult în urma așteptării pentru nivelul lor de dezvoltare, NU mai sunt expresia simplă a bucuriei de a trăi, care caracterizează copilăria.

Tulburarea hiperactivă cu deficit de atenție are o lungă și bogată istorie a publicațiilor științifice și clinice de la prima descriere al lui George Still din 1902. Astfel, ADHD este o tulburare heterogenă cu simptome clinice cheie incluzând deficitul de atenție voluntară, impulsivitate și hiperactivitate care afectează 3-7% dintre copii aflați la vârsta școlară. Consecința acestor simptome principale este funcționarea socială defectuoasă, performanțe școlare reduse și stimă de sine scăzută.

Există două subtipuri comportamentale distincte care stau la baza diverselor probleme ce caracterizează ADHD:

- subtipul predominant cu inatenție, întâlnit frecvent la adolescenți și școlarul mare
- subtipul predominant cu hiperactivitate, întâlnit frecvent la preșcolarul și școlarul mic

La preșcolarul și școlarul mic hiperactivitatea se manifestă prin mișcare excesivă, dificultăți să își păstreze poziția mult timp, trece de la o acțiune la alta, este neîndemânatic, împiedicat, evită acțiunile care solicită atenție, nu finalizează jocurile pentru că nu sunt atenți la reguli. Referitor la integrarea socială sunt considerați dificili, deoarece își părăsesc frecvent locul în clasă, îi întrerup pe ceilalți copii, vorbesc neîntrebați, au un comportament dominator în timpul jocului, uneori devenind chiar agresivi dacă ceilalți copii nu se supun. Totuși, în primii ani de școală rezultatele sunt bune, datorită spontaneității răspunsurilor orale, fiind apreciați de învățători că sunt isteți, sunt primii care sar în ajutorul învățătorului la ștersul tablei, sunt considerați „spiridușii” clasei, ceea ce îi face să fie mândrii de ei.

Foarte mulți ani criteriile diagnostice au evidențiat doar aspectele de hiperactivitate, neglijând caracteristicile care țin de inatenție. La școlarul mare și

adolescent caracteristic fiind incapacitatea de a-și susține atenția sau a persista în sarcini, de a-și aminti sau a urma reguli sau instrucțiuni și să reziste distragerii în timpul efectuării sarcinii. Acest subtip reflectă problemele ce țin de funcțiile executive: au teme incomplete sau cu multe erori, absentează, se izolează de colegi, împrietenându-se cu copii asemeni lui, ceea ce înrăutățește situația. O sursă a frecvențelor discuții dintre părinți și tineri este eficiența care o au în anumite activități, uneori chiar performanță, comparative cu eșecurile din activitățile obligatorii. Așadar, neavând aprecierea părinților și profesorilor apare un sentiment de inferioritate.

MATERIAL ȘI METODĂ

A fost luat în studiu un lot de 72 de copii, aflați în evidența Clinicii de Psihiatrie și Neurologie pentru copii și adolescenți Timișoara, începând din septembrie 2008 până în august 2009, cu diagnosticul Tulburare hiperkinetică cu deficit de atenție.

Datele s-au obținut din fișele de consultații, anamneză și chestionarul “Child health profile”.

OBIECTIVE

Prin această lucrare am dorit să evaluăm impactul ADHD asupra integrării sociale, performanței școlare și stimei de sine a copiilor și evoluția în timpul tratamentului.

REZULTATE

Din lotul studiat de 72 de copii, repartitia pe sex este următoarea:

- 58 băieți, reprezentând un procent de 81%
- 14 fete, reprezentând un procent de 19% (Fig. 1)

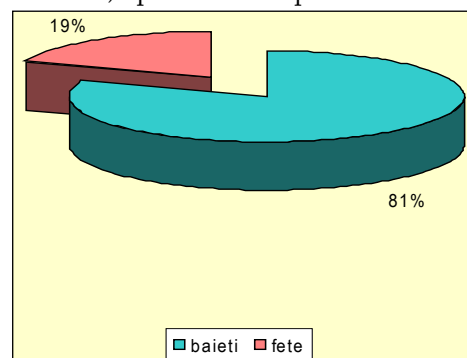

Fig. 1

Copii au fost împărțiți pe grupe de vârstă în funcție de etapele de dezvoltare:

- sub 9 ani
- 9-13 ani
- peste 13 ani

Astfel că avem 6 fete cu vârsta până la 9 ani, 4 cu vârsta de la 9 la 13 ani și 4 fete cu vârsta peste 13 ani; în ceea ce privește băieții situația arată astfel: 20 băieți cu vârsta până la 9 ani, 26 cu vârsta cuprinsă între 9 și 13 ani, iar în grupa de vârstă peste 13 anii sunt 14 băieți. (Fig. 2 a și 2 b)

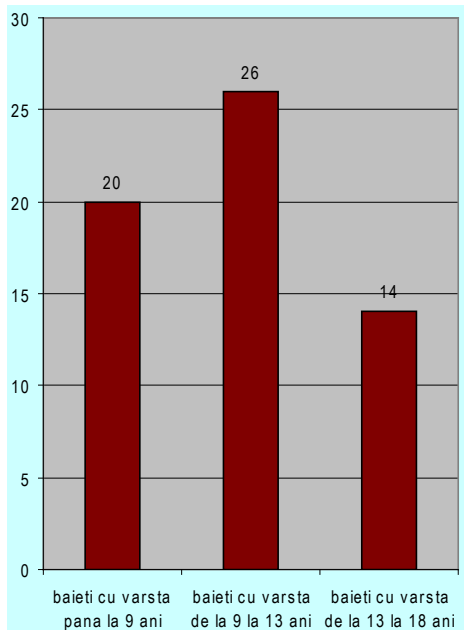

Fig. 2 a. Băieți

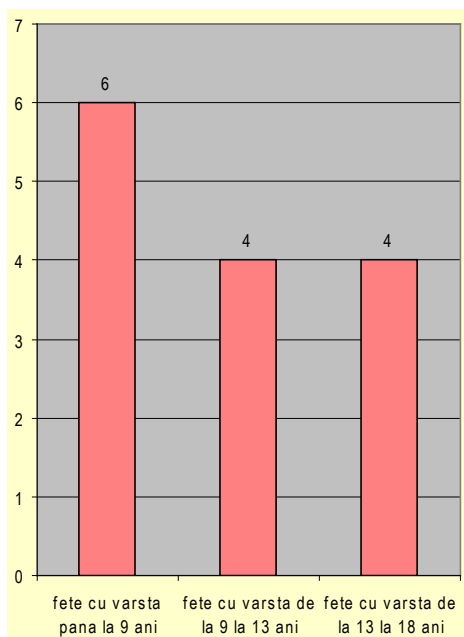

Fig. 2 b. Fete

Performanțele școlare s-au îmbunătățit după administrarea a cel puțin 6 luni de tratament, atât în grupul băieților cât și al fetelor. (Fig. 3a, 3b și 3c), (Fig. 4a, 4b și 4c)

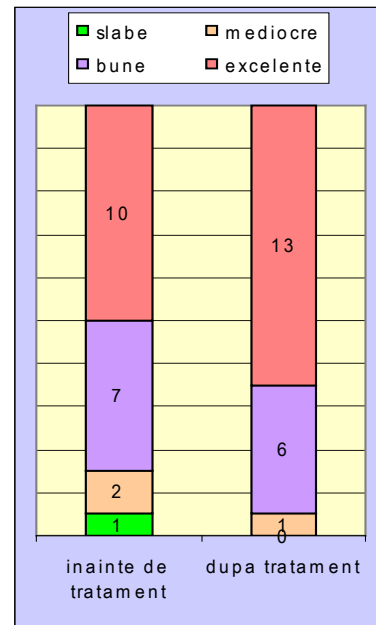

Fig.3a. Băieți cu vârsta până la 9 ani

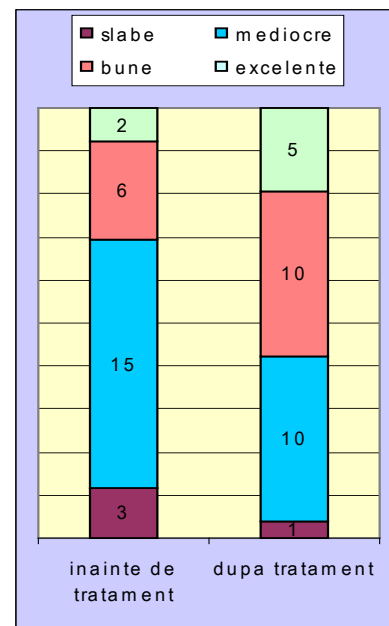

Fig.3b. Băieți cu vârsta între 9-13 ani

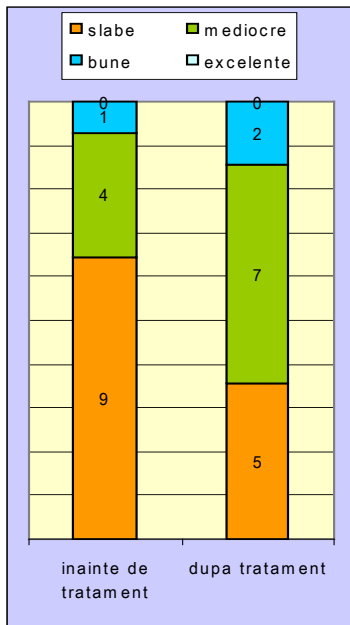

Fig. 3c. Băieți cu vârsta peste 13 ani

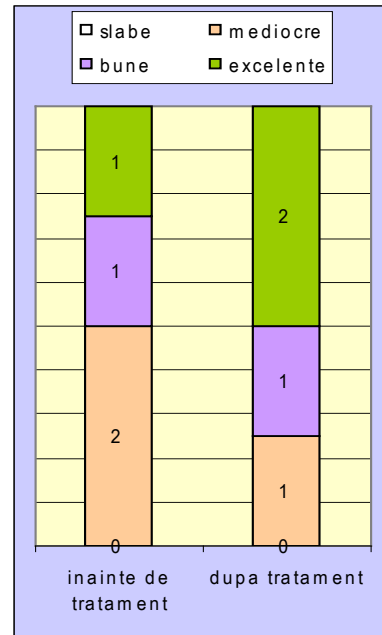

Fig. 4b. Fete cu vârsta între 9-13 ani

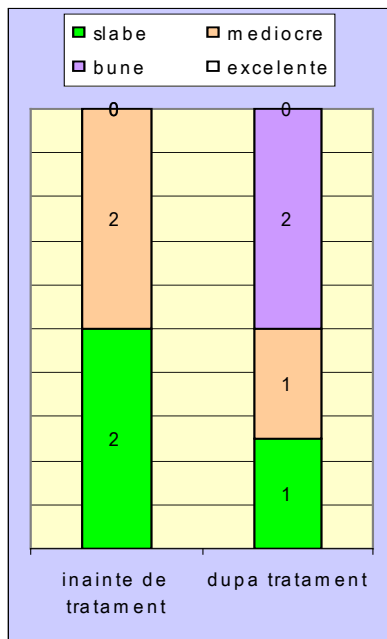

Fig. 4a. Fete cu vârsta până la 9 ani

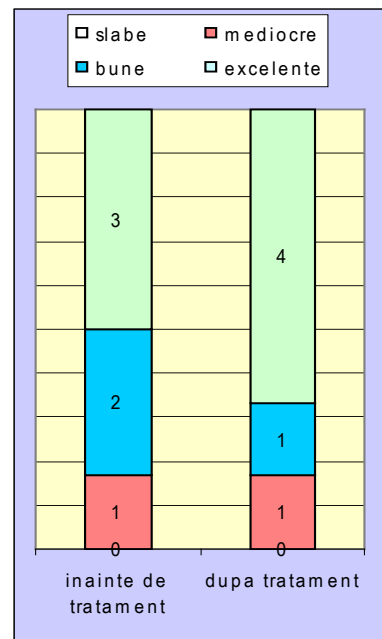

Fig. 4c. Fete cu vârsta peste 13 ani

Integrare socială: La copii cu ADHD integrarea socială este foarte afectată datorită hiperactivității lor, nefiind acceptați de ceilalți copii și chiar de către părinții acestora.

Putem observa în figurile de mai jos că a apărut o ameliorare a integrării sociale în toate grupurile de vârstă atât la fete cât și la băieți. (Fig. 5a, 5b și 5c), (Fig. 6a, 6b și 6c).

Referitor la respingerea sau acceptarea în joc a unui copil cu ADHD, acești copii întâmpină și în acest domeniu dificultăți. Situația însă se schimbă după efectuarea tratamentului, fapt ce-i bucură atât pe copii cât și pe părinții acestora. (Fig. 7a, 7b și 7c), (Fig. 8a, 8b și 8c).

Integrare in microgrup a băieților

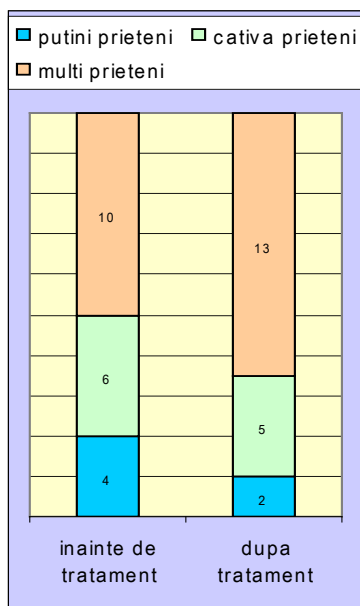

Fig.5a. Băieți cu vârsta până la 9 ani

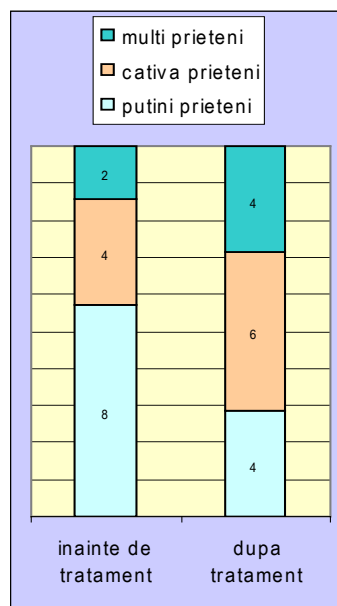

Fig. 5c. Băieți cu vârsta peste 13 ani

Integrare in microgrup a fetelor

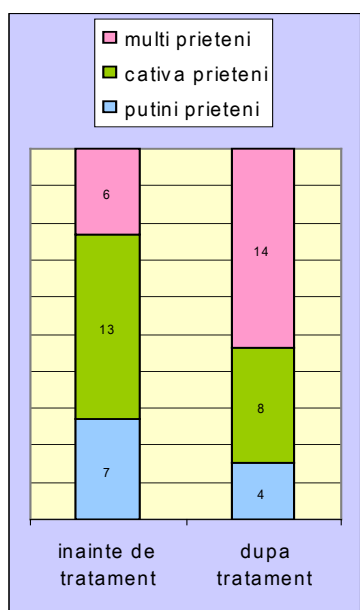

Fig. 5b. Băieți cu vârsta între 9-13 ani

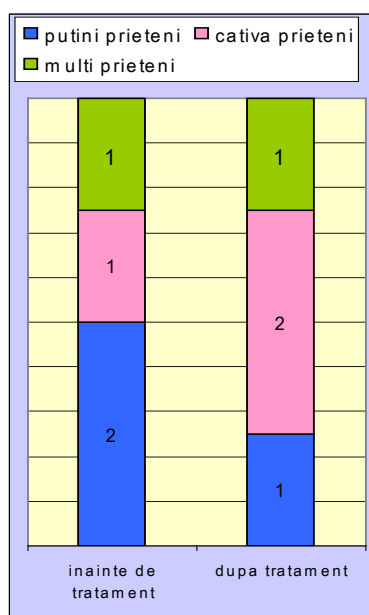

Fig.6a. Fete cu vârsta până la 9 ani

Respingerea din joc a băieților

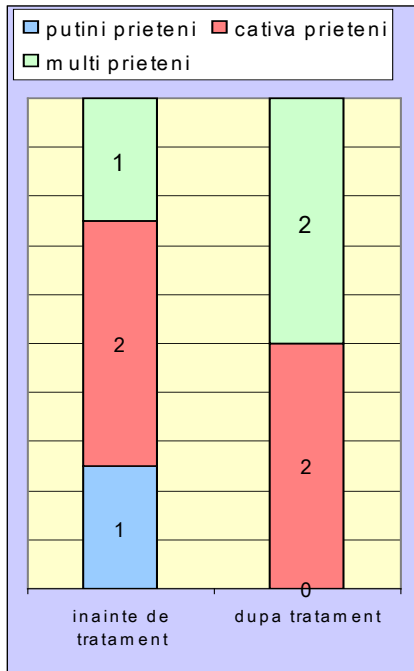

Fig. 6b. Fete cu vârsta între 9-13 ani

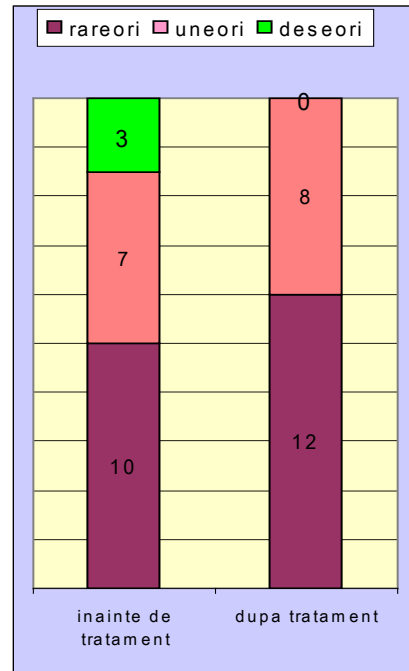

Fig. 7a. Băieți cu vârsta până la 9 ani

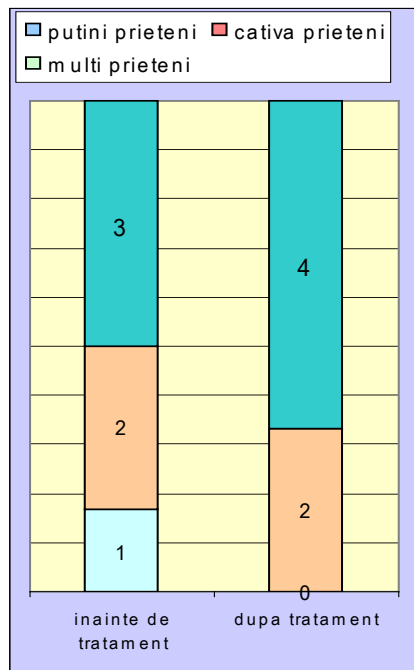

Fig. 6c. Fete cu vârsta peste 13 ani

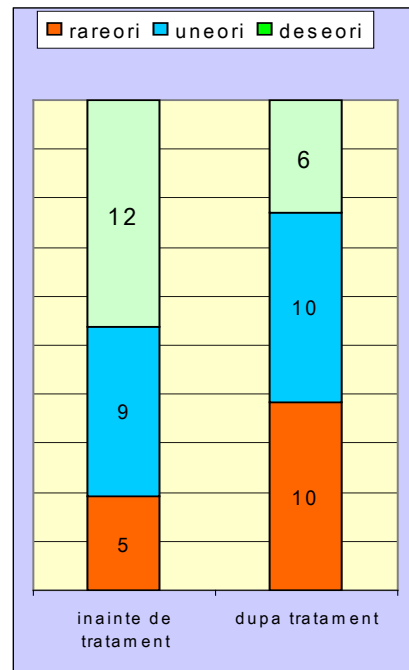

Fig. 7b. Băieți cu vârsta între 9-13 ani

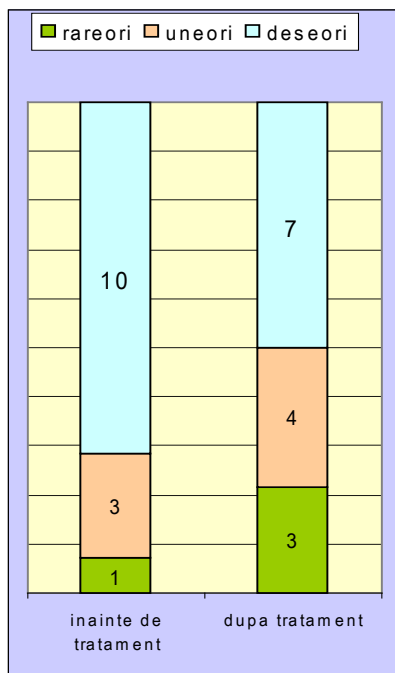

Fig. 7c. Băieți cu vârsta peste 13 ani

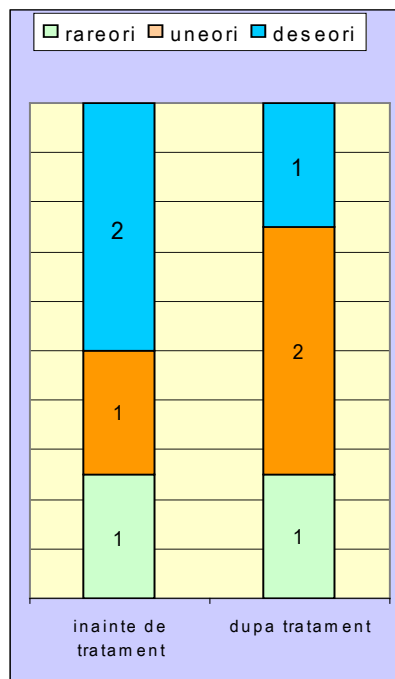

Fig. 8b. Fete cu vârsta între 9-13 ani

Respingerea din joc a fetelor

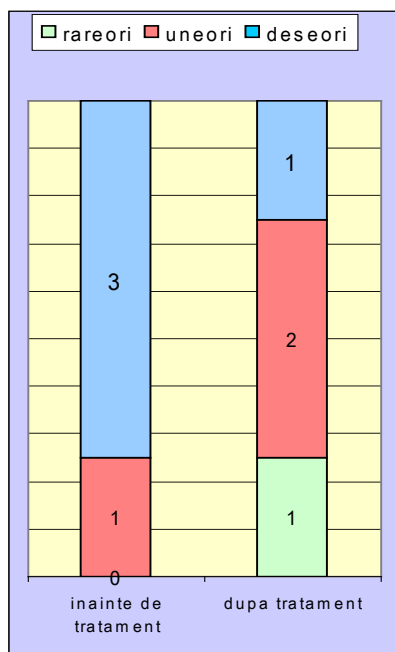

Fig. 8a. Fete cu vârsta până la 9 ani

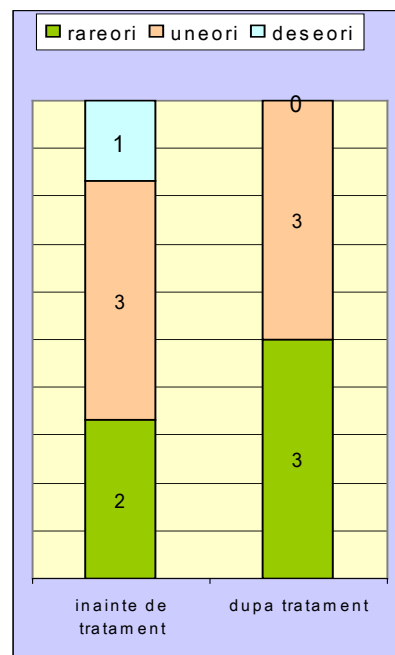

Fig. 8c. Fete cu vârsta peste 13 ani

Stima de sine la copii cu ADHD este scăzută, datorită faptului că nu sunt acceptați în grupuri, deci nu au prieteni, iar rezultatele școlare sunt nesatisfăcătoare (**Fig.9 a și 9 b**).

— înainte de tratament

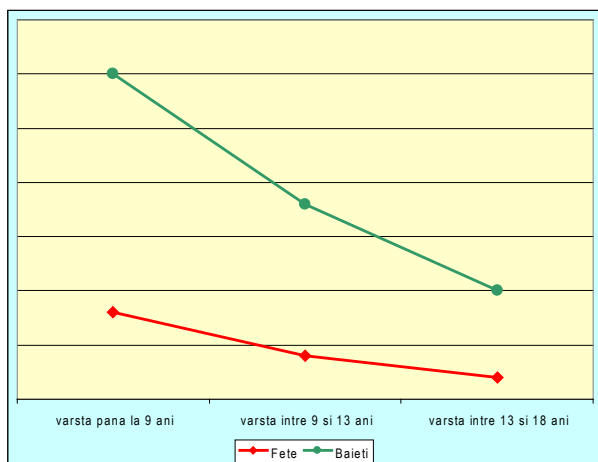

Fig. 9a

— după tratament – se observă o ameliorare semnificativă a încrederii în sine, atât în grupul de fete, cât și în cel al băieților

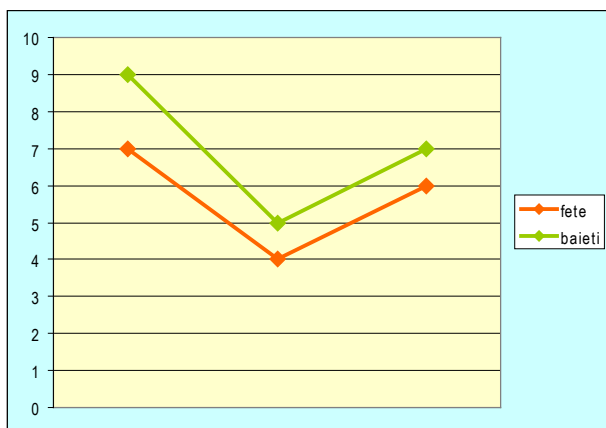

Fig. 9b

CONCLUZII

Copii cu ADHD au dificultăți în a-și face prieteni și a respecta regulile sociale.

În ceea ce privește activitatea școlară rezultatele sunt inițial bune (în clasele mici), apoi mediocre, slabe și foarte slabe datorită deficitului de atenție, și a absentismului (la unii).

Stima de sine este de asemenea scăzută la copiii cu ADHD.

Tratarea inadecvată sau netratarea diminuează procesul de învățare, integrarea socială și stima de sine.

BIBLIOGRAFIE

1. Mircea T. **Tratat de psihiatrie developmentală a Copilului și Adolescentului**- vol III 2008(243-254; 293-307)
2. Barkley, R. A. (1997) **ADHD and the nature of self-control** (37- 40), (75-80)
3. Cicchetti D., Cohen D., **Developmental Psychopathology**, vol I (95-98), vol II (158- 162)
4. www.help4adhd.org
5. www.kidshealth.org/adhd